

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Educational Sciences

EBE-510 EĞİTİMDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR
Tel: 231 4005 sozibilir@atauni.edu.tr

Dersin Yeri: KKEF Dekanlık Binası D.202 Dersliği
Dersin Zamanı: Pazartesi 09.00-12.00

Dersin Tanımı

Bu ders, katılımcılara eğitim bilimleri alanında araştırma yöntemleri ile ilgili temel konu ve kavramlar hakkında bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır.

Dersin Amaçları

Bu dersin sonunda katılımcıların:

- bilimsel araştırmaların kapsamını, temellerini, rolünü ve bu alandaki araştırmacıların rollerini tanımlayabilmelerine;
- yapılmış araştırmalarda sıkça kullanılan terim ve kavramlar ile araştırma tür, desen, yöntem ve teknikleri tanımlayabilmelerine;
- yapılan araştırmalara ulaşabilmeleri ve onlardan etkili bir şekilde yararlanabilmelerine;
- eğitimle ilgili bilimsel bir araştırma konusu belirleyebilme, problem durumu ifade edebilme, araştırma amacı ve sorusu yazabilme ve gerekçelendirebilmelerine,
- araştırma problemine uygun araştırma türü, deseni, yöntemi ve tekniklerini seçip, tasarlayabilmelerine;
- hazır veri toplama araçlarından yararlanabilmelerine ve toplanan verileri temel düzeyde analiz edebilmelerine;
- içerik açısından araştırmanın amacı ve araştırma sorularına; biçim açısından APA yazım kurallarına uygun bir araştırma raporu yazabilmelerine ve
- bilimsel araştırmalardaki geçerlik, güvenirlik ve etik konularını tanımlayabilmelerine yardımcı olmaktır.

NOT: Derse gelmeden önce haftalık olarak Görevler bölümünde yer alan Kaynakların okunmuş, Görevlerin yerine getirilmiş, Ödevlerin yapılmış olması gerekmektedir.

Ders Planı

Hafta	Konu	Görevler
H1 30 Eylül	Dersin Amacı, İçeriği, Kaynaklar ve İşlenişin Tanıtımı	Lütfen ilk derse katılınız !!!
H2 07 Ekim	Bilimsel Araştırmada Temel Kavramlar <ul style="list-style-type: none">- Bilimsel Araştırma ve Eğitim Araştırmaları- Bilimsel Yöntem ve Bilimsel Araştırmanın Nitelikleri- Araştırmaların Sınıflandırılması	Zorunlu Okumalar: <ul style="list-style-type: none">• Büyüköztürk vd. (sayfa 1-26)• Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 1)• Özmen & Karamustafaoğlu (1. Bölüm) Görev 1: Bilimin önemli kavramları (bilimsel bilgi ve yöntem, terim, tanım, kavram, olgu, bilimsel kuram, bilimsel yasa, bilimsel hipotez) hakkında hazırlık yaparak derse gelip, dersteki tartışmalara aktif olarak katılınız.
H3 14 Ekim	Bilimsel Bilgiye Erişim (Alanyazın Tarama) <ul style="list-style-type: none">- Kütüphane ve online veri tabanlarında tarama yapma- Bilimsel yayınlara erişme	Zorunlu Okumalar: <ul style="list-style-type: none">• Büyüköztürk vd. (45-57)• Creswell (2017a) (Bölüm 3)• Dinçer (2018)• Özmen & Karamustafaoğlu (2. Bölüm)• Yıldırım, & Şimşek (1. Bölüm) Görev 2: Eğitim bilimlerinden alanınıza uygun bir konuyu belirleyebilmek ve araştırma yapabilmek için bölümünüzdeki hocalarınızla ve arkadaşlarınızla tartışınız.
H4 21 Ekim	Araştırma Problemi Nedir, Nasıl Belirlenir? <ul style="list-style-type: none">- Araştırma Konusu ve Problemi Belirleme- Araştırma Amacı ve Araştırma Sorusu Yazma Gerekçe ve Önem Yazma- Hipotez Kurma	Zorunlu Okumalar: <ul style="list-style-type: none">• Büyüköztürk vd. (2.Bölüm)• Creswell (2017a) (Bölüm 2 ve 4)• Dinçer (2018)• Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 2, Section 2)• Özmen & Karamustafaoğlu (3. Bölüm) Görev 3: Eğitim bilimlerinden alanınıza uygun bir konuda alanyazın taraması yaparak bir araştırma konusu ve problemi belirleyiniz. Belirlediğiniz konu ve problemi <u>[Bu haftadan sonraki ödevlerinizde bu araştırma konusu/problemi temel alınacaktır.]</u>
H5 28 Ekim	Değişken Türleri <ul style="list-style-type: none">- Değişkenleri Belirleme ve Sınıflandırma Belirlenen araştırma konu, problem ve alt problemlerinin derste tartışılması ve kesinleştirilmesi.	Zorunlu Okumalar: <ul style="list-style-type: none">• Büyüköztürk vd. (36-45, 57-74)• Creswell (2017a) (Bölüm 4)• Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 2 Section 5) Görev 4: Araştırma konusu, problemi ve alt problemlerini derste kesinleştirerek yazınız.

H6 04 Kasım	Alanyazın Derleme - Bilimsel metinleri okuma ve anlama - 4N1K Modeli - Alanyazın derleme nasıl yazılır Akademik Yazım - APA ve Akademik Metin Organizasyonu	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk (45-57) • Creswell (2017a) (Bölüm 3) • Dinçer (2018) • Ocak (Bölüm 3, 6, 7) • Özmen & Karamustafaoğlu (2, 21. Bölüm)
H7 11 Kasım	Araştırma –Desen/Yöntemlerine Giriş-I - Araştırmanın Epistemolojik Temelleri - Nicel Araştırmalar	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd.(173-231) • Creswell (2017a) (Bölüm 1) • McMillan & Schumacher (Chapter 2) • Özmen & Karamustafaoğlu (7-10. Bölüm) • Yıldırım ve Şimşek (1. ve 2. Bölüm) ÖDEV 1: Alnızda ilgilendiğiniz bir araştırma konusu hakkında en az 5 makale (5 makalenin en az 2si SSCI-SI gibi indeksli dergilerden olmalıdır) bulup, okuyarak bir derleme yazınız (Max. 3 sayfa olmalıdır. Lütfen tüm ödevlerde dersin sayfasında yer alan ödev şablonunu kullanınız).
H8 18 Kasım	Araştırma –Desen/Yöntemlerine Giriş-II - Nitel Araştırmalar - Karma Araştırmalar	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd.(233-269) • Creswell (2017b) (1. ve 2. Bölüm) • Creswell (2017a) (Bölüm 1) • McMillan & Schumacher (Chapter 2) • Meriam (1. ve 2. Bölüm) • Özmen & Karamustafaoğlu (12-18. Bölüm) • Patton • Yıldırım ve Şimşek (1. ve 2. Bölüm)
H9 25 Kasım	Veri Toplama Araçları - Gözlem - Görüşme - Doküman - Test ve Ölçek - Anket	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd. (4. Bölüm) • Creswell (2017a) (Bölüm 5 ve 7) • Özmen & Karamustafaoğlu (5-6. Bölüm)
H10 02 Aralık	Araştırmalarda Örnekleme - Evren-örneklem - Örnekleme Teknikleri	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd. (3.Bölüm) • Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 2, Section 6) • Özmen & Karamustafaoğlu (4. Bölüm) ÖDEV 2: Kendi alanınızda belirlediğiniz araştırma konusuna yönelik bir problem durumu belirleyerek araştırmanızın amacını ve sorunu/sorularını yazınız. Araştırma sorunuzun gerekçesini açıklayınız. Bu araştırma sorusu /sorularına yönelik olarak veri toplama aracı seçiniz ya da geliştiriniz (Max. 2 sayfa).
H11 09 Aralık	Veri Analizi - Betimsel İstatistik - Kestirimsel İstatistik - Nitel Veri Analizi	Zorunlu Okumalar: • Balci (Bölüm 6) • Creswell (2017a) (Bölüm 6 ve 8) • Özmen & Karamustafaoğlu (19-20. Bölüm) • Sipahi vd.
H12 16 Aralık	Bilimsel Araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirlik	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd. (sayfa 102-123, 168-169) • Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 2, Section 8) • Yıldırım ve Şimşek (12.Bölüm) ÖDEV 3: Araştırma sorusuna uygun olarak evren ve örneklem belirleyiniz. Verileri nasıl analiz edeceğinizi tasarlayınız (Max. 2 sayfa).
H13 23 Aralık	Bilimsel Etik ve Araştırma Etiği - İntihal (Aşırımacılık) - Kaynak göstermenin önemi ve anlamı	Zorunlu Okumalar: • Büyüköztürk vd. (sayfa 26-32, 7.Bölüm) • Creswell (2017a) (Bölüm 1) • Dinçer (2018) • Fraenkel, Wallen, & Huy (Part 2, Section 4) • Yıldırım ve Şimşek (15. Bölüm) ÖDEV 4: Hem araştırma sürecinizle hem de veri toplama araçlarıyla ilgili olarak geçerlik ve güvenilirlik konularında ne gibi önlemler alacağınızı yazınız (Max. 2 sayfa).
H14 30 Aralık	Dersin Genel Değerlendirmesi FİNAL SINAVI (saat 10.30-11.50 arasında belirlenen salonlarda yapılacaktır) Ödev Teslimi (13 Ocak 2020 en geç saat 17.00 a kadar yapılmalıdır)	ÖDEV 5: Her bir katılımcının dönem boyunca hazırladıkları ödevler ve aldıkları dönütlere göre düzelterip, birleştirip aşağıda verilen değerlendirme ölçütlerini de dikkate alarak bir araştırma önerisi hazırlamaları beklenmektedir (Max. 10 sayfa).

Katılımcılardan Beklentiler:

Ödevler aşağıda verilen ölçütlere ve dersin web sayfasında verilen şablona göre hazırlanacaktır. Lütfen değerlendirme ölçütlerini iyice incelemeden ödev hazırlamayınız. Sayfa sayısı verilirken; ödevin A4 kâğıdına, 2 cm kenar boşlukları, 1,5 satır aralığı, Arial yazı tipi ve 10 punto yazı boyutu ile hazırlanacağı varsayılmıştır.

Ödev 1 aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir:

Derleme Değerlendirme Ölçütleri	Evet (1)	Kısmen (0,5)	Hayır (0)
1. Seçilen bir konuda SSCI-SCI indexlerinde yer alan dergilerde yayınlanmış ve yapılacak çalışmayı zenginleştirecek makaleler kullanılmış.			
2. Derleme konu/amaç belirlenerek yazılmış.			
3. Derleme bir bütünlük içerisinde sunulmuş.			
4. Derlemede bir sonuca varılmış.			
5. Dil akıcı ve temel kurallara uygun bir şekilde kullanılmış.			
6. Paragraflar arasında akıcı bir ilişki var.			
7. Metin içi kaynaklar APA'ya uygun şekilde gösterilmiş.			
8. Kaynaklar listesi APA'ya uygun şekilde gösterilmiş.			
TOPLAM/8		

Ödev 2 aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir:

Ödev 2'nin Değerlendirme Ölçütleri	Evet (1)	Kısmen (0,5)	Hayır (0)
1. Araştırma gerekçesi açık bir şekilde ve kaynaklardan yararlanılarak ifade edilmiş.			
2. Araştırmanın amacı doğru olarak ifade edilmiş.			
3. Araştırma problemi ve soruları açıkça ve doğru olarak ortaya konulmuş.			
4. Çalışmanın amacına uygun yöntem seçilmiş ve yöntemin neden seçildiği açıklanmış.			
5. Çalışmanın amaçlarına uygun veri toplama araçları seçilmiş/geliştirilmiş.			
6. Veri toplama araçlarının nereden elde edildiği söylenmiş. ("Şuradan alındı ya da şuralardan yararlanılarak geliştirildi" geliştirme sürecinden bahsedilmelidir)			
7. Veri toplama sürecinden yeterince bahsedilmiş.			
8. Hangi araştırma sorusuna hangi veri toplama aracıyla ve veri toplama aracının neresindeki verilerle cevap aranacak belirtilmiş.			
TOPLAM/8		

Ödev 3 aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir:

Ödev 3'ün Değerlendirme Ölçütleri	Evet (1)	Kısmen (0,5)	Hayır (0)
1. Evren doğru ifade edilmiş.			
2. Çalışmanın evrenini temsil edebilen doğru örneklem grubu seçilmiş.			
3. Örneklem belirleme süreçleri belirli bir düzen içinde ve açıkça anlatılmış.			
4. Verilerin nasıl analiz yapılacağından yeterince bahsedilmiş.			
5. Kullanılan analiz yöntemleri; çalışmanın amaçları ve toplanan veriler ile uyumlu olmuş.			
TOPLAM/5		

Ödev 4 aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir:

Ödev 4'ün Değerlendirme Ölçütleri	Evet (1)	Kısmen (0,5)	Hayır (0)
1. Çalışmayla ilgili güvenlik önlemleri yeterli düzeyde alınmış ve anlatılmış.			
2. Çalışmayla ilgili geçerlik önlemleri yeterli düzeyde alınmış ve anlatılmış.			
3. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili güvenlik önlemleri yeterli düzeyde alınmış ve anlatılmış.			
4. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili geçerlik önlemleri yeterli düzeyde alınmış ve anlatılmış.			
TOPLAM/4		

Değerlendirme

Derse devam : 6%
Ödevler (1-4) : 25%
Ödev (5) : 29%
Final sınavı : 40%

(Derse Devam + Ödevler)*3,23=Vize Notu

(Ödev 5+Final Sınavı)*1,45=Final Notu

Ödev 5 (Araştırma Önerisi) aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir: Her bir katılımcının aşağıdaki tabloda verilen açıklamalardan yararlanarak, dönem boyunca ilgili bölümleri hazırlamaları ve dönütlere göre düzeltip son halini sunmaları ve sunumdan gelen dönütlere de dikkate alarak rapor etmeleri beklenmektedir. Araştırma konusu dersin dördüncü haftasında tüm katılımcılar ve öğretim elemanının katılımıyla birlikte belirlenecektir.

Ödev 5'in Değerlendirme Ölçütleri		Çok iyi (2)	İyi (1,5)	Orta (1)	Yetersiz (0,5)	Yok (0)
Giriş (Introduction) - 12 puan - 3-5 sayfa	Başlık (Title) (Araştırma konusuna uygun ve etkileyici bir başlık verilmiş)					
	Giriş (Introduction) (Araştırmaya iyi bir giriş yapılmış)					
	Alanyazın (Review of lit.) (Alanyazın yeterince kullanılmış ve çalışmanın alanındaki önceki çalışmalarla ilişkisi ortaya konmuş)					
	Gerekçe ve önem (Rationale) (Araştırma gerekçesi açık bir şekilde ifade edilmiş)					
	Araştırmanın amacı (Purpose) (Araştırmanın amacı doğru olarak ifade edilmiş)					
	Araştırma soruları (Research questions) (Araştırma soruları açıkça ortaya konulmuş)					
Yöntem (Methods) -10 puan -2-3 sayfa	Yöntem Özeti (Overview of design) (Çalışmanın yöntemiyle ilgili iyi bir özet yapılarak kullanılan yöntemin neden seçildiği açıklanmış)					
	Örneklem ve seçim süreci (Sampling sel. procedures) (Çalışmanın evrenini temsil edebilen doğru örneklem yönt. seçilmiş ve bu süreçler açıkça anlatılmış)					
	Veri toplama (Data collection) (Çalışmanın amaçları ile uyumlu veri toplama araçları seçilmiş/geliştirilmiş)					
	Analiz (Data analysis) (Kullanılan analiz yöntemleri; çalışmanın amaçları ve toplanan veriler ile uyumlu ve verilerin nasıl analiz yapılacağından yeterince bahsedilmiş)					
	Güvenilirlik-Geçerlilik (Validity/reliability) (Veri toplama araçlarının ve çalışmanın geçerlik-güvenirlik önlemleri yeterli düzeyde alınmış)					
Kaynaklar ve Ekler -2 puan -1-2 sayfa	Kaynaklar (References) ve ekler (e.g. instruments, interview guides) (Kaynaklar listesi APA'ya uygun bir şekilde gösterilmiş) (Ek olarak verilmesi gerekenler çalışmanın sonunda verilmiş)					
		(1)	(0,75)	(0,5)	(0,25)	(0)
Genel İzlenim -5 puan	Çalışma konusu anlamlı, otantik, güncel ve önemli					
	Çalışma eğitimcilerin/uygulayıcıların/politika yapımcıların işlerine yarayarak bir nitelikte					
	Dil akıcı ve temel kurallara uygun bir şekilde kullanılmış					
	Paragraflar arasında akıcı bir ilişki var					
-29 puan -6-10 sayfa	TOPLAM					

Kaynaklar

- APA. (2015). *Amerikan Psikoloji Derneği yayım kılavuzu (6. Baskı) (Çev.Ed. H. Ekşi, Dü., & E. Karadağ)*. İstanbul: Kaknüs.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri (24. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cresswell, J.W. (2017a). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmaların planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi (H. Ekşi çev.ed)*. İstanbul: Edam. (Çalışmanın orijinali 2011`te yayımlanmıştır.)
- Cresswell, J.W. (2017b). *Karma yöntem araştırmalarına giriş (M. Sözbilir çev.ed.)*. Ankara: Pegem Akademi. (Çalışmanın orijinali 2014`te yayımlanmıştır.)
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L.A. (2014). *Research methods, design, and analysis (12nd. Ed.)*. London: Pearson
- Dinçer, S. (2018). *Akademik yazım ve araştırmacılara öneriler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design & evaluate research in education (8th Ed.)*. London: McGraw Hill.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (Çev. Ed. S. Turan)*. Ankara: Nobel.
- McMillan, J., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry (7th ed.)*. Boston: Pearson.
- Ocak, M. A. (2010). *Bilimsel araştırmalarda alanyazın incelemesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özmen, H., Karamustafaoğlu, O. (Edt.) (2019). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Ed. M., Bütün, & S. B., Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Şipahi, B., Yurtkoru, E.S., & Çınko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi (3. Baskı)*. İstanbul: Betaş Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.